

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Mariaxun Arregi Aranburu

*Oñati,
Gipuzkoa
(1936)*

Aurkibidea

Biografia

Garibai auzoko Koixkar
Azpikoa baserrikoa, aita
bertakoa zuen eta ama
Garagaltza auzoko
Etxeberrialdekoa. 7 senidetan
gazteena, ahizpa bizkiarekin
batera (gainerakoak mutilak).
Gurasoek hika egiten zieten
guztiei, eta beraiek bi
ahizpen artean eta anaietako
bati egin diote hika. Auzoko
lagunekin ere egiten dute.
[Ingo Xonau!](#) proiekturako,
Oñatiko noka jasotzeko
egindako elkarrizketa, bere
ahizpa [Joxepi](#)rekin, Larrañako
[Pilar Guridi](#)rekin eta Garibaiko
[Esperanza Aiastui](#)rekin
batera. Mariaxunek ez du
ohiturarik semeei hika
egiteko.

Zintak

ONA-268

- **Proiektua:** Oñatiko noka: Ingo Xonau!
- **Elkarrizketatzailea(k):** Etxeberria, Idoia
- **Data:** 2019-02-28
- **Iraupena:** 57 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Odria, Haizea

ONA-269

- **Proiektua:** Oñatiko noka: Ingo Xonau!
- **Elkarrizketatzailea(k):** Etxeberria, Idoia
- **Data:** 2019-02-28
- **Iraupena:** 25 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Etxeberria, Idoia

Pasarteak

1. Hika, zuka eta berorika

- **Erref:** ONA-268/002
- **Iraupena:** 0:01:41. **Hasi:** 00:01:02. **Bukatu:** 00:02:43
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Tratamenduak » Berorika
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz

Laburpena:

<p>Hika zeinekin egin izan duen aipatzen du bakoitzak; Joxepi eta Mariaxun ahizpek, anaia gazteenarekin. Pilarrek gehienekin hika. Esperanzak, berriz, guztiekin zuka. Abadeei berorika egin behar izaten zitzairen.</p>

2. Zeinekin egiten zuten hika

- **Erref:** ONA-268/017
- **Iraupena:** 0:03:31. **Hasi:** 00:22:07. **Bukatu:** 00:25:38
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Tratamenduak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz

Laburpena:

<p>Bi ahizpek elkarren artean hika egin ohi zuten, eta anaia gazteenarekin ere bai. Anai-arreba zaharrenekin, berriz, zuka. Gurasoek denei egiten zieten hika. Lagunekin ere hitanoan egiten zuten. Mutil lagunarekin zuka. Semeari eta ilobei gehienbat zuka.</p>

3. Hitanoa eta euskara/gaztelerari dagokionez, auzoen arteko desberdintasunak

- **Erref:** ONA-268/022
- **Iraupena:** 0:02:50. **Hasi:** 00:27:34. **Bukatu:** 00:30:24
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Baserria vs. Kalea
- Euskara » Euskararen egoera
- Euskara » Tratamenduak
- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz

Laburpena:

<p>Hitanoari dagokionez, desberdintasun handiak ikusten dituzte kaleko edo baserri giroko auzoen artean. Kalean ia ez da egiten hika. Baserritar izateagatik ez dute konplexurik izan. Hala ere, Pilarrek gogoan du lehen jaunartzea egin zuenean errezoak eta abestiak gazteleraz ez zekizkienez, isilik gelditzen zela.</p>

4. Hitanoa, baserritarren kontua

- **Erref:** ONA-268/025
- **Iraupena:** 0:00:51. **Hasi:** 00:32:18. **Bukatu:** 00:33:09
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Tratamenduak
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Baserria vs. Kalea
- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz

Laburpena:

<p>Hitanoa baserritarren kontua bezala hartu izan da, baliorik ez zaio eman eta horregatik galdu dela uste dute.</p>

5. Hitanoa eta errespetua

- **Erref:** ONA-268/026
- **Iraupena:** 0:01:29. **Hasi:** 00:33:09. **Bukatu:** 00:34:38
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Tratamenduak
- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz

Laburpena:

<p>Ezagutzen dute senarrari hika egiten dion emakume bat, baina ez zen ohikoa. Pertsona nagusiei hika egitea ere ez zen itxurazkoa. Hitanoa erabiltzeko "baldintzak".</p>

6. Gaur egun, mutilek neskek baino gehiago hitanoan

- **Erref:** ONA-268/027
- **Iraupena:** 0:01:29. **Hasi:** 00:34:38. **Bukatu:** 00:36:07
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Tratamenduak
- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz

Laburpena:

<p>Gaur egun gazteek asko egiten dute euskaraz. Baina mutilek gehiago egiten dute hika neskek baino.</p>

7. Gaur egungo gazteen hitanoa, desberdina

- **Erref:** ONA-268/029
- **Iraupena:** 0:01:42. **Hasi:** 00:37:00. **Bukatu:** 00:38:42
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Tratamenduak
- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz

Laburpena:

<p>Gaur egungo gazteen hitanoa desberdina da. Mutilei eta neskei berdin egiten diete, ez dakite noka erabiltzen.</p>

8. Errespetua baino gehiago, konfiantza kontua da hitanoa

- **Erref:** ONA-268/030
- **Iraupena:** 0:00:42. **Hasi:** 00:38:42. **Bukatu:** 00:39:24
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Tratamenduak
- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz

Laburpena:

<p>Hitanoaren kontua, errespetuzkoa baino, konfiantzazkoa dela uste dute.</p>

9. Zergatik galdu da noka?

- **Erref:** ONA-268/032
- **Iraupena:** 0:02:16. **Hasi:** 00:40:32. **Bukatu:** 00:42:48
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Tratamenduak
- Euskara » Beste hizkuntzak eta hizkerak
- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz

Laburpena:

<p>Emakumeen artean hitanoa galdu izanaren arrazoiei buruz dihardute. Emakumeek gaztelerarako joera gehiago izan dute. Oñatiko hitanoa</p>

10. Esparru informaletan emakumeek hika erabiltzeko zailtasun gehiago

- **Erref:** ONA-268/035
- **Iraupena:** 0:02:16. **Hasi:** 00:44:23. **Bukatu:** 00:46:39
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Tratamenduak
- Aisia » Taberna giroa
- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna
- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz

Laburpena:

<p>Garai batean mutilek taberna giroan hika gehiago erabiltzeko aukera zuten. Emakumeak, berriz, tabernetan sartzeari gaizki ikusia zegoen. Pilarrek duela gutxi tabernan sartzera lotsa pasatu zuela kontatzen du.</p>

11. Animaliei hika

- **Erref:** ONA-268/037
- **Iraupena:** 0:00:43. **Hasi:** 00:47:20. **Bukatu:** 00:48:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Euskara » Tratamenduak
- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz

Laburpena:

<p>Animaliei normalean hika egiten diete, baina ez dute bereizten arra ala emea den.</p>

12. Mariaxun telefonoz hika ari zela, senarraren txantxa

- **Erref:** ONA-268/040
- **Iraupena:** 0:01:04. **Hasi:** 00:51:24. **Bukatu:** 00:52:28
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Tratamenduak
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz

Laburpena:

Hika dabiltzanean konfiantzazko norbaitekin hitz egiten ari direla esan nahi du. Behin Mariaxun telefonoz hika ari zela, haren senarrak esandako txantxa kontatzen du Joxepik.

13. Auzoen arteko tira-birak

- **Erref:** ONA-268/043
- **Iraupena:** 0:01:20. **Hasi:** 00:54:24. **Bukatu:** 00:55:44
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako kontuak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:

Umetan, auzoen arteko burlak. Garibaikoei "Afrika" deitzen zieten.

14. Garbigailua eta "puxetia"

- **Erref:** ONA-269/002
- **Iraupena:** 0:02:44. **Hasi:** 00:00:09. **Bukatu:** 00:02:53
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa garbitzea
- Euskara » Lexikoa

Laburpena:

Garbigailua asmakuntza ona izan zela diote. "Puxetia", "subana" eta "sutako hautsa". Baserri gehienetan "albergak" zituzten.

15. Lehenengo irratiak eta garbigailuak

- **Erref:** ONA-269/004
- **Iraupena:** 0:00:47. **Hasi:** 00:03:05. **Bukatu:** 00:03:52
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Aparatuak, objektuak

Laburpena:

Irratia ere asmakuntza ona izan zela diote. Lehenengoek armairuak ziruditen.

16. Gizakumeak beti libreago emakumeak baino

- **Erref:** ONA-269/006
- **Iraupena:** 0:01:53. **Hasi:** 00:04:00. **Bukatu:** 00:05:53
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak
- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna

Laburpena:

Gizakumeak beti libreagoak izan direla diote. Garai lantegian lanean zebilen emakume baten anekdota: senarra lotsatu egin zela umea zaintzeaz. Txiste bat kontatzen dute.

17. Umeen zaintza

- **Erref:** ONA-269/008
- **Iraupena:** 0:00:37. **Hasi:** 00:06:15. **Bukatu:** 00:06:52
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak

Laburpena:

Familia handiak ziren eta zaharrenek gazteenak zaintzen zituzten.

18. Emakumeak eta prakak

- **Erref:** ONA-269/010
- **Iraupena:** 0:01:06. **Hasi:** 00:07:14. **Bukatu:** 00:08:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu
- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna

Laburpena:

Gauza onenak beti gizakumeentzat zirela diote. Emakumeak prakak janzen hasi zirenean, gaizki begiratzen zieten.

19. Baserritarrak vs kaletarrak

- **Erref:** ONA-269/012
- **Iraupena:** 0:00:39. **Hasi:** 00:08:27. **Bukatu:** 00:09:06
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Baserria vs. Kalea

Laburpena:

Baserritarren eta kaletarren arteko diferentziak.

20. Ezkontzean emakumeak lana utzi

- **Erref:** ONA-269/014
- **Iraupena:** 0:01:33. **Hasi:** 00:09:23. **Bukatu:** 00:10:56
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Emakumeak lan-munduan (etxetik kanpo)
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak
- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna

Laburpena:

Ezkontzean lana uzten zuten emakumeek, umeen eta senarraren kargu egiteko.

21. Baserriko lanen banaketa

- **Erref:** ONA-269/015
- **Iraupena:** 0:02:24. **Hasi:** 00:10:56. **Bukatu:** 00:13:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak

Laburpena:

<p>Baserriko lanak. Emakumeek lan asko egiten zuten baserrian, baina gizonek ere bai. Hika egin beharrean zuka egiten dute, eta elkarri kargu hartu.</p>

22. Aurreko belaunaldiak eta gaztainak

- **Erref:** ONA-269/016
- **Iraupena:** 0:01:18. **Hasi:** 00:13:20. **Bukatu:** 00:14:38
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Aurreko belaunaldiak: gaztainak eta pinuak landatu zituztenak. Gaztainak eta arto-zuriketa. Auzo-bilerak: arrosarioa errezatu, txisteak kontatu...

23. Dena bekatu

- **Erref:** ONA-269/018
- **Iraupena:** 0:00:42. **Hasi:** 00:14:50. **Bukatu:** 00:15:32
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizaren indarra

Laburpena:

Dena bekatua zen, eta apaizari errespetua erakutsi behar zitzaion.

24. Umetako jolasak: txirikiletan

- **Erref:** ONA-269/020
- **Iraupena:** 0:01:08. **Hasi:** 00:15:37. **Bukatu:** 00:16:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak
- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna

Laburpena:

Umetako jolasak, diferenteak neska eta mutilentzat. Txirikiletan elkarrekin ibiltzen ziren, Garizuman. Sokasalto.

25. Sexuari buruzko pertzeptzioa lehen eta orain

- **Erref:** ONA-269/021
- **Iraupena:** 0:01:26. **Hasi:** 00:16:45. **Bukatu:** 00:18:11
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Sexua

Laburpena:

Ezkundu aurretik sexurik ez lehen. Gaur egun, berriz, edozein umek galdetzen du horri buruz. Anekdotak bat.

26. Mutilek neskak dantzara atera

- **Erref:** ONA-269/022
- **Iraupena:** 0:01:10. **Hasi:** 00:18:11. **Bukatu:** 00:19:21
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna

Laburpena:

Mutilek dantzara noiz aterako zain egoten ziren. Tabernara joatea ez zegoen ondo ikusita.

27. Josten ikastea eta beste lan batzuk

- **Erref:** ONA-269/025
- **Iraupena:** 0:02:41. **Hasi:** 00:20:08. **Bukatu:** 00:22:49
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskolaz aparteko ikasketak

Laburpena:

Josten ikastea derrigorrezkoa zen sasoi batean. Anekdotak: erbi bat narrutzearen truke zinemarako sarrerak erosi zituzten anaiak. Katagorria omen da goxoa jateko.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2026-08-19

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com